

KARIN NOEKEN, ARTISTIEK DIRECTEUR DE WIJK DE WERELD

LUISTEREN NAAR VERHALEN UIT DE WIJK

De Wijk De Wereld duikt ieder jaar met een groep professionele theatermakers een wijk van Groningen in, om samen met de buurtbewoners een voorstelling te maken. Hun persoonlijke verhalen en ervaringen worden verwerkt tot theatrale en muzikale scènes, die vervolgens

een week lang in de Stadsschouwburg te zien zijn. Na Selwerd/Paddepoel, Korrewegwijk/De Hoogte en Beijum, is het dit jaar de beurt aan Vinkhuizen. Yvon van Apeldoorn sprak met artistiek directeur Karin Noeken, tijdens een winderige wandeling door de wijk. ➤

INTERVIEW: YVON VAN APeldoORN | FOTOGRAFIE: MARC KNIP

► **Naast artistiek leider van De Wijk De Wereld ben je ook artistiek leider van Theater De Steeg en bij de meeste mensen waarschijnlijk vooral bekend als een van de leden van Vrouw Holland. Een leven vol theater, was dat de bedoeling?**

“Ja, dat was wel ongeveer de bedoeling. Mijn liefde voor theater is ontstaan toen we met groep acht naar een toneelstuk gingen. We liepen door de sneeuw naar De Oosterpoort en zagen de voorstelling *Lijn 10*, met Johanna ter Steege. Dat wil ik ook, dacht ik. Na de Havo heb ik audities gedaan bij de toneelschool in Maastricht, maar ik werd afgewezen. ‘We hebben getwijfeld,’ zeiden ze door de telefoon, ‘maar er is iets met je.’ Ik durfde niet verder te vragen en heb opgehangen. Ik moet er nog wel eens aan denken: wát was er nou eigenlijk met me?”

Ik werd aangenomen op de theaterschool in Kampen, waar ik de docentenopleiding heb gedaan. Ik vond het spelen leuk, maar theatermaken en regisseren nog leuker. Ik kwam er ook achter dat ik aardig kon zingen en heb daarna ook nog een jaar jazz gestudeerd aan het conservatorium. Na een tijd in Amsterdam te hebben gewoond kwam ik terug naar Groningen en ben ik gaan werken voor Theater Benjamin, een gezelschap dat voorstellingen maakte voor scholen. Toen Theater Benjamin een doorstart kreeg in Theater De Steeg, werd mij gevraagd of ik de artistieke leiding op me wilde nemen. Ik heb er meteen mijn eigen draai aan gegeven en de volwassen acteurs vervangen door jongeren. Want voorstellingen voor jongeren maken mét jongeren werkt veel beter. Inmiddels is De Steeg echt mijn cluppie. Net als De Wijk De Wereld.”

Ja, daar moeten we het over hebben. Hoe is De Wijk De Wereld ontstaan?

“Het initiatief kwam van Nynke Stellingsma, directeur van SPOT Groningen. Ze vroeg zich af: waarom is de drempel van de schouwburg zo hoog? Hoe bereiken we de mensen die nooit naar het theater gaan? Ze wilde iets doen ‘in de wijk’ en vroeg mij of ik een grote familietheatershow wilde maken, met een cast bestaande uit bewoners van een bepaalde wijk. ‘Nee,’ zei ik, ‘want daarmee trek je alleen de familieleden van de spelers als publiek. Dan heb je nog de wijk niet te pakken.’”

Dus ging mede-initiatiefnemer en dramaturg Jantien Kurpershoek op onderzoek uit, wat resulteerde in het voorstel: Wat als we de schouwburg nou eens een week lang aan een wijk geven? We begonnen in Selwerd, op aanraden van wethouder Paul de Rook en de gebiedsmanager. Er was veel geld gestoken in het opknappen van de wijk, maar ook sociale cohesie is belangrijk voor een prettig leefklimaat. Wellicht dat DWDW daaraan kon bijdragen.

Inmiddels was ons team versterkt met Mirjam van der Heide (marketeer), Iris van Dijk, (productieleider), Elly Jonker (zakelijk leider) en Ahmad Abdulwahab (o.a. oprichter van Bab Ad-daar), die ons nog wat beter buiten onze bubbel laat denken. Ook wisten we dat we konden rekenen op hulp van Club Guy & Roni, het NNT en Vrijdag in de Buurt.”

Maar hoe begin je dan? Hoe krijg je de juiste mensen te pakken?

“We gaan letterlijk met ons kantoor in de wijk zitten en maken

gebruik van de kennis en het netwerk van lokale organisaties zoals het WIJ-team. We gaan mee naar de verschillende activiteiten die georganiseerd worden voor en door de wijkbewoners. Heel eenvoudig is het natuurlijk niet. Als je je richt op mensen die nooit naar het theater gaan, loop je tegen allerlei vooroordelen aan. Maar waarom hebben die mensen het gevoel dat de schouwburg niet voor hen is? Omdat ze denken dat hun verhalen er niet verteld worden. Met DWDW draaien we het om: we luisteren naar hun verhalen en gaan van daaruit te werk.”

Is DWDW een sociaal project of een cultureel product?

“Het bevindt zich natuurlijk op het snijvlak, maar ik vind het vooral cultuur. De weg ernaartoe is een sociaal gebeuren, maar de voorstelling moet artistiek gewoon goed in elkaar zitten. We gaan ook niet op de problemen van de mensen zitten, het is geen therapie. Als iemand vertelt dat hij een drugsverslaving heeft en liedjes maakt, dan vind ik die drugsverslaving niet zo interessant, maar het feit dat hij liedjes maakt des te meer.”

Na Selwerd kwam de Indische buurt, vorig jaar had Beijum de eer en nu zitten jullie in Vinkhuizen. Is er verschil tussen de wijken?

“De Indische buurt is een oude volkswijk met veel geschiedenis, Beijum is veel later gebouwd en heeft daardoor een heel andere sfeer. Vinkhuizen is oorspronkelijk bedacht als gezinswijk met flats voor stelletjes, die kunnen doorgroeien naar een gezinswoning. Het is nogal een stenen wijk; er is weinig groen. Wat vooral nu anders is, is het voortraject. Mensen ontmoeten is lastig als alles dicht is. Normaal gesproken organiseren we bijeenkomsten waarin mensen ons kunnen ontmoeten en gaan wij naar allerlei activiteiten toe. Nu kan dat niet, dus is onze aanpak gericht op zelf op zoek naar mensen. We hebben onder andere contact gelegd met het collectief Vrouwkracht en we hebben een groep rappers benaderd, waar we makers en dansers op gaan loslaten. Het lijkt me leuk als er straks in de Stadsschouwburg een DJ gaat draaien en dat er beelden van die dansende jongeren te zien zijn.”

Maar wacht even, vorig jaar was corona er toch ook al?

“Ja, maar toen hadden we al een groep mensen bij elkaar om mee te werken, voordat de lockdown begon. Het was alleen zoeken naar hoe we de voorstellingen konden vormgeven binnen de maatregelen. Voorgaande jaren gebruikten we de hele schouwburg en liep het publiek langs de verschillende performances. Dat kon nu niet, dus moest het op het podium, met het publiek in de zaal. Voor de spelers was dat nog spannender, maar het is gelukt. Hoe we het dit jaar gaan doen weten we nog niet. De voorstelling is uit voorzorg een maand naar achteren verplaatst. Ik ben optimistisch.”

Gaat DWDW door tot alle wijken van Groningen geweest zijn?

“Ja, dat is wel onze ambitie. En sinds dit jaar zijn we ook in de provincie te vinden. We zijn gestart in Kantens en aankomende zomer gaan we de verhalen van Foxhol naar theater 't Kielzog in Hoogezand brengen. En wie weet hoe het verder gaat...er zijn heel veel wijken in Nederland.” ✖

WIJKSPOTTER ÉN SPOT-SCHOONMAKER RON LANING NA EEN JAAR CORONA

IK WIL GEWOON WEER AAN DE BAK

Het is 13 maart 2020. Ron, al jaren schoonmaker in de Stadsschouwburg, zorgt dat het theater spik en span is voor de voorstelling van die avond: Before/After van het NNT. Hij houdt van de reuring in het gebouw als het huisgezelschap speelt. Aan het einde van de middag doet hij een laatste ronde door het theater en constateert tevreden dat de schouwburg klaar is om publiek te ontvangen. Maar dat publiek komt niet. Thuis hoort Ron die avond net als iedereen dat de theaters dicht moeten vanwege het coronavirus.

Ron, wat voor jaar was het voor jou?

“Om heel eerlijk te zijn, niet zo leuk. Het is veel te rustig. Ik wil liever gewoon weer aan de bak zoals eerst. Een jaar is lang hoor. Ik werk gelukkig nog wel, maar ik mis de artiesten en het publiek, het gevoel dat zij een mooie avond hebben in een schone schouwburg.”

Welke invloed heeft corona op je werk?

“Ik kom minder in de publieke ruimtes. Dat is wel jammer, dat zijn de mooiste plekken. Nu maak ik vooral schoon achter de schermen.”

Is er een andere sfeer in de schouwburg?

“Ja, vind ik wel. Het gevoel is anders. Iedereen werkt daar normaal gesproken hard voor die paar momenten per week dat artiest en publiek samen iets bijzonders meemaken. Nu is het gewoon een gebouw. Dat hoort niet. Gelukkig komen één keer in de twee à drie weken het NNT en Club Guy & Roni langs om registraties op te nemen hier. Daar krijg ik wel veel van mee. We leven dan allemaal even op merk ik.”

Wat mis je het meest?

“Mijn collega in het weekend. Hij is parttimer en staat daardoor tijdelijk op non-actief. Samen is het veel leuker. Maar ik mis het ook heel erg om naar voorstellingen te gaan en tussen het publiek te zitten. Ik kijk natuurlijk anders dan de gemiddelde bezoeker naar dat mooie theater. Ook als ik niet aan het werk ben, hou ik toch in de gaten of het allemaal een beetje schoon is. Ik beschouw het toch ook een beetje als mijn gebouw.”

Het alternatief is nu online theater. Krijg je daar wat van mee?

Ja zeker! Ik ben dit jaar een van de Wijkspotters van De Wijk De Wereld. Op 13 maart hebben we met z'n allen naar *Wit Konijn Rood Konijn* gekeken, gespeeld door Bram van der Heijden in de Stadsschouwburg. Ik mag er niet teveel over zeggen, want het is belangrijk dat wat er gebeurt in de voorstelling een goed bewaard geheim blijft tussen publiek en acteur. Ik vond het heel apart. Het was spannend dat iedereen die keek kon worden uitgekozen om mee te doen. Ik dacht: als ze mij er maar niet uitpikken! Daardoor voelde ik me veel meer verbonden dan bij een ‘gewone’ theaterregistratie. Het was voor iedereen een verrassing wat er zou komen, ook voor de acteur. Dat verbindt natuurlijk ook. De spontaniteit was daardoor groot. En iets spontaans, dat kan in deze tijd bijna niet meer. Na een jaar was dat gevoel er gelukkig weer even.”